

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologico-Moralis

Ad usum Tyronum elucubratus, Et in Quotidianis Prælectionibus

Quoad ea, quæ Moralis Theologia disputat de Legibus, de Præceptis
Decalogi, de Restitutione, ac de Contractibus

Viva, Domenico

Patavii, 1723

Art. II. De Divinatione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40673

furam incurrunt; quia talis Idololatria, quamvis sit verum peccatum, & crimen læsæ Majestatis Divinæ, est tamen solum apparens, & falsa Idololatria, unde non subjacet pœnis impostis Idololatriæ veræ.

Quare tunc solum censuræ latæ in Bulla Cœnæ incurruntur ab Idololatra, quando baptizatus internam simul, & externam Idololatriam committit, scilicet cum errore intellectus, (æstimando Deitatem esse in Idolo, seu in creatura) & simul cum pertinacia voluntatis, videlicet id sentiendo, etiamsi cognoscat id esse contra universalem Ecclesiæ sensum, & contra lumen rationis; ac demum id manifestando adoratione externa. Unde fit, posse quidem ignorantiam invincibilem excusare aliquando ab hæresi, ut si quis invincibiliter ignoret Mysterium Trinitatis; sed ab Idololatria excusare non poterit ignorantia, quia recta ratio, seu lumen rationis naturale evidenter manifestat non esse colendam creaturam loco Dei.

ARTICULUS II.

De Divinatione.

- I. Divinatio est prænunciatio rerum occultarum ope demonis facta.
- II. Divinatio habetur vel cum expressa, vel cum tacita demonis invocatione; Eaque haberi potest, etiamsi quis protestetur se nolle demonem invocare.
- III. Ars inveniendi furtum occultum, vel quid simile per Astrologiam est superstitiosa.
- IV. Divinatio per expressam demonis invocationem est multiplex, videlicet Oraculum, Præstigium, Necromantia, &c.: sicut est multiplex per demonis invocationem tacitam, ut Astrologia, Augurium, Omen, Chiromantia, &c.

V. Sortilegium divinatorium de se est mortale. Quid de Consultorio, aut Divisorio?

VI. Non datur materia parvitas in Divinatione. Multipliciter tamen sæpe a mortali excusatur Divinatio, videlicet ratione ignorantia, curiositatis, joci, &c.

VII. Eiusdem speciei sunt omnes divinationes, sive fiant cum tacita, sive cum expressa demonis invocatione: Sæpe tamen expressa invocatio annexitur aliis peccatis in Confessione explicandis.

VIII. Quandoam liceat somnia, motus animalium, aut astra observare?

IX. Physiognomia quomodo liceat? Non licet tamen Egyptios consulere, ut futuros eventus predicant.

I. **D**ivinatio idem sonat, ac divina actio; cum enim prænunciatio futurorum soli Deo competat, hinc prænunciatio futurorum, necnon rerum occultarum inordinate quæsitæ, seu ope dæmonis facta dicitur Divinatio, quæ altera species superstitionis est, cum a dæmone exposcatur id, quod proprium Dei est.

II. Quæritur primo, Quotuplex sit Divinatio?

Respondeo, Divinationem dupliciter evenire posse, Primo cum expressa dæmonis invocatione, & cum pacto explicite inito, ut contingit, quando divinator expresse intendit invocare dæmonem, vel quando sciens dæmonem per aliquod signum manifestare latentia utitur tali signo, ut sibi latentia manifestentur. Secundo cum tacita dæmonis invocatione, & cum pacto implicite contracto; ut contingit quando quis mediis vanis, quibus se immiscet dæmon, nititur adipisci notitiam rerum occultarum, quam humana arte comparare non potest. Ubi notandum, divinationem cum tacita dæmonis invocatione etiam contingere, quando quis

quis signis vanis utens expresse dicit, se nolle dæmonem invocare: Ratio est, quia dicta in hoc casu sunt contraria factis; cum enim serio usurpet ea vana signa, per quæ intendit adipisci notitiam rerum occultarum, quam siue dæmonis ope comparare non potest, consequenter implicite vult invocare dæmonem, quem constat libenter se immiscere hujusmodi vanis, & inutilibus signis; Neque enim Deus, aut Angeli talibus se immiscent.

III. Unde fit, modum divinandi thesaurum, vel inveniendi furtum occultum, aut alterius virginitatem per astrologiam esse superstitiosum; cum enim astra impedire libertatem non possint per suos influxus, sequitur, quod talis cognitio non nisi arte dæmonis comparari possit: Quare universim illa dicuntur signa vana, & inutilia, quæ nullam vim naturalem habent indicandi rem, cujus notitia desideratur.

IV. Divinatio per expressam dæmonis invocationem, si fiat per Idola, dicitur Oraculum; si per mortuorum apparentem resuscitationem, dicitur Necromantia; Si per somnia, dicitur Oniromantia; si per fîctas, & apparentes figuras, dicitur Præstigium; si per signa apparentia in extis animalium, dicitur Aruspicium; si per figuram in terra, Geomantia; si per figuram in aqua, Hydromantia; si in aere, Aeromantia; si in igne, Pyromantia. Divinatio vero per tacitam dæmonis invocationem, si fiat per situs, & motus astrorum, dicitur Astrologia; si ex signis volucrum, aliorumque animalium, videlicet per talem situm, numerum, motum, passum, &c., dicitur Auspicium; si per cantus, vocelque avium, aliorumque animalium, dicitur Augurium; si ex humana voce casu facta, aut sternutatione, aut ex funeris occurso, &c., dicitur Omen; si ex lineamentis ho-

minis, aut manuum, aut pedum, aut vultus, aut totius corporis, dicitur Chiromantia, Pedomantia, Physionomia, Metoposcopia, &c., si demum ex tortuito eventu, verbi gratia, ex tactu taxillorum, libri apertione, dicitur Sortilegium.

V. Sortes autem aliæ dicuntur divinatoriæ, quæ scilicet emittuntur ad aliquid occultum cognoscendum; aliæ Consultoriæ, quæ ad dignoscendum, quid agendum sit; aliæ divisorix, quæ ad cognoscendum quid cuique tribuendum sit in electionibus, controversiis, &c.; Sortes divisorix licitæ sunt; quia important merum contractum fortunæ, in quo partes æqualem subeunt conditionem lucrandi, aut perdendi: Sunt etiam licitæ aliquando sortes consultoriæ, quando videlicet necessitas cogat; (dummodo id non fiat in electionibus Ecclesiasticis, cum prohibeatur in cap. fin. de Sortileg.) & fiat debito modo, ne divina consilia convertantur ad res vanas, & negotia, ac lucra sæcularia; quamvis in hoc casu non nisi venialiter peccentur. Demum sortes divinatoriæ ex se sunt mortale.

VI. Quæritur secundo, Utrum in divinatione detur parvitas materiæ, quæ scilicet excuset a mortali?

Respondeo cum Sanch., Valent., Bonac. negative. Ratio est, tum quia usurpatio cognitionis rerum occultarum Deo reservata est ex se res valde gravis; tum etiam quia per quancunque divinationem habetur consortium, & societas siue expresse, siue tacite cum dæmone Dei hoste; homo enim per divinationem subicit se disciplinæ diaboli, ut ab ipso occulta doceatur, ipsumque honorat, ejus documentis fidem præstando; quod certe redundat in Dei injuriam, & contemptum; Sicut in Republica societas, & commercium cum hostibus est crimen læsæ Majestatis. Adde, quod di-

vinator exponit se periculo apostasia; nam si quærit a diabolo notitiam certam de futuris liberis, tribuit illi, quod est proprium Dei.

Excusari tamen aliquando potest a mortali divinatio; primo ratione ignorantia, dummodo non sit affectata, vel crassa; quamvis enim vix dari possit ignorantia invincibilis in divinatione facta cum expressa dæmonis invocatione, facile tamen dari potest, quando fit cum invocatione tacita. Secundo, si quis joci causa utatur divinatione ad oblectationem, sciens ea media esse inutilia, sed ad videndum quid casu accidat; hæc enim potius est vanitas, quam superstitio. Tertio, si observentur sortes, auguria, somnia, &c., non adhibendo illis fidem, sed timorem aliquem concipiendo de futuro eventu; non enim intenditur ex iis aliqua prædictio, sed præcautio alicujus mali. Hinc fit, ut quamvis mortale sit universim ex somniis, auguriis, fortibus, aut aliis hujusmodi divinationibus dirigere operationes suas, semel tamen, aut iterum hæc observando aliquam operationem indifferentem omittere, erit dumtaxat veniale, ut advertit Sanch., Navar., Cajet. Et ratio est, quia in tali casu non habetur perfecta superstitio.

VII. Quæritur tertio; An omnes divinationes ex se sint ejusdem speciei?

Respondeo affirmative; sive enim cum expressa, sive cum tacita dæmonis invocatione fiant, non differunt specie. Ratio est, quia Tacitum, & Expressum, Incompletum, & Completum differunt inter se intra eandem speciem. Verum quia invocatio expressa dæmonis sæpe habet adjunctam vel hæresim, vel adorationem dæmonis, aut alia peccata, ideo in tali casu explicanda est in confessione. Non est tamen explicandum, an fiat divinatio per astra, vel per somnia,

Pars II.

vel per aerem, vel per aquam, quia id materialiter se habet.

VIII. Notandum autem hic, quod observare somnia, motus animalium, astra, &c. relate ad ea, cum quibus habent connexionem naturalem, non est superstitio ulla, sed honeste, & licite fit: Sic Medici solent ab infirmo somnia inquirere, ut humorem prædominantem explorent; Nam qui constant humoribus frigidis, & abundant pituita, solent ea somniare, quæ in aqua, vel nive solent evenire; qui abundant flava bile, solent videre incendia per somnium; qui atra bili abundant, somniant funera, fumum, caliginem; qui redundant semine, somniant, quæ provocant ad libidinem. Pariter nonnulla animalia solent prædicere terræmotus naturaliter: Astra etiam, quia influunt in sublunaria, solent significare plures naturales effectus; & idcirco Astrologi possunt licite inclinationes hominum conjicere ex astris; quamvis difficillimum sit scire punctum Cœli, in quo nativitas alicujus contingit: Verum ex astris velle cognoscere eventus liberos supersticiosum est; & idcirco sola astrologia naturalis licita est; unde dicitur, *Sapiens dominabitur astris*: Astrologia vero judiciaria illicita est, & omni jure prohibita; & ideo dicitur Hierem. 10. *A signis cœli nolite metueret, quia timent gentes; quoniam leges populorum vana sunt*; liberum enim arbitrium non pendet ab astris tanquam a causis naturalibus, ut effutiebant, qui propugnabant dari Fatum, hoc est immutabilem omnium eventuum dispositionem ab astris dependentem; ut proinde apte dixerit Augustinus, *Fatum non ponunt, nisi fatui*. Et Cicer. lib. 2. de Divinat. advertit, plures Astrologos promississe Pompejo, Cæsari, Crasso faultissima, & tandem domi nonnisi fenes mortuos cum summa gloria, ubi deinde

K

qui-

quilibet istorum immature, & infelicitate perit: Nec solum falluntur Astrologi in divinandis operationibus liberis, sed sapissime etiam in divinandis inclinationibus naturalibus; Nam Esau, & Jacob gemelli fuerunt, & pene simul nati sunt, diversissimas tamen inclinationes naturales habuerunt.

IX. Notandum etiam ex Physiognomia naturali, seu ex partium corporis dispositione, velle aliquam conjecturam accipere de inclinationibus animi licitum esse; Verbi gratia, ex lineis manuum conjicere ingenium, indolem, inclinationem ad luxuriam, ad maturitatem, &c.; at hinc praedictum futurus eventus liberos, verbi gratia, hominem futurum divitem, pauperem, in patibulo suspendendum, Episcopum, &c., est omnino illicitum. Quare graviter peccat, qui ab Aegyptiis petit bonam, vel sinistram fortunam; cum id naturaliter sciri non possit; si tamen id fiat curiositatis, & risus causa, & sine scandalo, non animo credendi, ut communiter fit, non nisi veniale peccatum erit.

ARTICULUS III.

De Vana Observatione.

- I. In hoc differt Vana observatio a Divinatione, quod illa ordinetur ad aliquid obtinendum; hac vero ad aliquid cognoscendum.
- II. Saepè Vana observantia habetur solum cum tacita demonis invocatione, quamvis fiat protestatio, quod demonis concursus in ea re recusatur.
- III. Ea dividitur in Artem notoriam, in Observationem sanitarum, & Observationem eventuum. In quo haec differat a Divinatione?
- IV. Plura recensentur, quae non raro ponuntur, & tamen sunt superstitiosa.
- V. Quonam pacto possit quis aliquando

in his vanis observationibus a naturali excusari?

VI. Quanam observationes non sunt vanae, nec superstitiosae, sed licitae?

VII. Quid de unguento armario?

VIII. Unde dignosci possit, quod aliqua observatio non sit superstitiosa?

IX. Quid si dubitetur num effectus aliquis sit superstitiosus, an naturalis? Aut si dubitetur num effectus praeternaturalis sit a Deo, an a demone?

I. **V**ana observatio est pariter species superstitionis, sed differt a divinatione, quia haec refertur ad aliquid cognoscendum; illa vero ad aliquid obtinendum mediis inutilibus, & vanis. Quare Vana observantia est superstitio, qua mediis vanis procurantur commoditates, divitiarum, sanitas, benevolentia, & alia huiusmodi. Dicitur etiam Vana observatio, quando ex consideratione alicujus effectus casualis conjicit quis aliquid prosperi, vel adversi eventurum, & inde actiones suas moderatur, ut notat D. Th. quaest. 96. art. 1. Appellatur talis superstitio Vana observatio, vel quia effectum non consequitur; vel si consequitur, illum habet a demone, & sic plus incommodi habet, quam commodi.

II. Universim autem Vana observatio fit, vel cum expressa demonis invocatione, vel etiam cum tacita; ut si quis dicat aliqua verba tanquam habentia vim ad aliquem effectum, verbi gratia, ad movendum anulum, ut quota hora dici sit, cognoscatur, &c. Dicitur id fieri cum pacto demonis tacito, quia verba illa sine opere demonis talem effectum parere non possunt: Idque verum est, etiam si hoc fiat praemissa protestatione, quod nolis ad talem effectum demonem concurrere; Cum enim constet hoc esse superstitiosum, protestatio dicitur esse con-